

شبیعه در غیبت امام مهدی (عج) و فتنه های آخرالزمان چه وظایفی دارد؟

ثابت ماندن در دین، انتظار فرج، تولی و تبری، صبر بر ابتلائات، تسلیم امر خدا بودن، پرهیز از شهرت طلبی، پیروی از فقها و علماء، کسب معرفت امام، از جمله توصیه های روایات به شیعیان در دوره غیبت است.

ثابت ماندن در دین، انتظار فرج، تولی و تبری، صبر بر ابتلائات، تسلیم امر خدا بودن، پرهیز از شهرت طلبی، پیروی از فقها و علماء، کسب معرفت امام، از جمله توصیه های روایات به شیعیان در دوره غیبت است.

به گزارش خبرنگار مهر، در عصر غیبت مهم‌ترین تکلیف برای مردم، عمل به وظایف امر است، نه فقط خواستن و دل بستن و دعا کردن؛ زیرا نجات دنیا و آخرت انسان در عمل به وظیفه است، نه صرف آرزو و دعا و... در نظر داشته باشیم که خواستن چیزی است و عمل به وظیفه چیز دیگر. هیچ‌گاه بیمار دلش نمی‌خواهد دواي دردش را بخورد، اما موظف است که بخورد، چون شفایش در آن نهفته و علاجش به خوردن آن بستگی دارد. البته ممکن است در مواردی خواستن با وظیفه هم جمع شود، اما معیار عمل به وظایف است.

میلیون‌ها عاشق می‌خواهند به خدمت حضرت شرفیاب شوند، اما این وظیفه نیست، بلکه در حد خواستن و آمال و آرزو است و میسر نشدنش مسؤولیت‌آور نیست، ولی ترك گوشه‌ای از وظایف امر شده، مسؤولیت می‌آورد، عمل به آن که از وظایف دینی است و موجب خوشنودی حضرت بقیة الله الأعظم علیه السلام است، نه عدم لقای او و تنها به توسل و دعا قناعت نمودن. بلی! قطعا همه این کارها خوب و ممدوح است، اما ابا جایگزین عمل به وظایف نمی‌شود. (۲)

دینمداری

علی علیه السلام فرمود: «... بدانید! هر که از شیعیان، بر دینش محکم باقی بماند، و از به درازا کشیدن غیبت امام، دلش به زنگار شک، تیره و سخت نگردد، روز قیامت او با من و در رتبه‌ی من است.» (۳). ۳- امام سجاد علیه السلام فرمود: «هر کس در دوره‌ی غیبت قائم ما، بر ولایت ما، استوار باقی بماند خداوند اجر هزار شهید از شهدای بدر و احد به او عطا می‌فرماید.» (۴)

یمان تمار می‌گوید: «نزد امام صادق علیه السلام نشسته بودیم که به ما فرمود: «صاحب الامر غیبتی خواهد داشت که کسی که بخواهد در آن دوره دیندار بماند سخت در مشقت و در معرض مشکلات است.» و سپس فرمود: «صاحب الامر غیبتی دارد و بنده‌ی خدا- برای حفظ دینش - باید تقوای الهی را پیشه کند و دو دستی به دین خود بچسبند.» (۵)

و در حدیثی دیگر کلینی به سندش از امام صادق علیه السلام نقل کرده که فرمود: «همانا برای صاحب این امر غیبتی است که دین دار در آن به مانند کسی است که دست به شاخه پر تیغ گل بکشد... به طور حتم برای صاحب این امر غیبتی است، پس باید بنده خدا تقوای الهی را پیشه کرده و به دین او تمسک بجوید.» (۶)

یونس بن یعقوب از معتمدانش از امام صادق علیه السلام نقل می‌کند که فرمود: «در چه حالی به سر خواهید برد در روزگاری که امامتان را شناسید؟» به آن حضرت عرض شد: «اگر چنین شد چه باید کرد؟» فرمود: «از دستورات امام سابق پیروی کنید تا وقتی خداوند او را ظاهر کند.» (۷)

عبدالله بن سنان می‌گوید: امام صادق علیه السلام فرمود: شبهه ای دامتتان را خواهد گرفت و به حیرتی دچار خواهید شد، نشانه‌ی هدایت و امام راهبرتان دیده نخواهد شد، و در آن هنگام جز کسی که مانند غریق ناامید از همه جا، دست دعا به درگاه پروردگار بردارد، کس دیگری نجات نخواهد یافت. عرض کردم: «دعاء غریق چگونه است؟» فرمود: «غریق می‌گوید: یا الله! یا رحمن! یا رحیم! یا مقلب القلوب! ثبت قلبی علی دینک...» (۸)

یونس بن عبدالرحمن می‌گوید: حضرت موسی بن جعفر علیهما السلام فرمود: «خوشا به حال آن عده از شیعیان ما که در دوره‌ی غیبت قائم ما به محبت ما چنگ انداخته اند و بر ولایت ما و بی‌زاری از دشمنانمان استوارند! آنها از ما هستند و ما از آنها هستیم، آنها به امامت ما خشنودند و ما از شیعه بودن آنها خشنودیم، خوشا به حالشان و بهشت گوارایشان باد، به خدا قسم، اینان در روز قیامت هم درجه‌ی ما هستند.» (۹)

حضرت جواد از امیر مؤمنان علیهما السلام فرمود: «قائم ما را غیبتی خواهد بود تا این که فرمود: پس هر کس بر دین خود ثابت

بماند و به سبب طولانی شدن غیبت امامش، قساوت پیدا نکند. پس او در روز قیامت در درجهٔ من و با من خواهد بود.» (۱۰)

انتظار فرج

انتظار فرج در دوران غیبت یکی از امور سفارش شدهٔ ائمهٔ علیهم السّلام است و روایت بسیار در این باره به دست ما رسیده است و ثواب منتظران فرج امام زمان علیه السّلام را با شهدای در خون غلطان دانسته است.

امیر المؤمنین فرمود: منتظر فرج قائم ما مانند کسی است که در راه خدا در خون خود غوطه‌ور شود و چنگ‌زنده به امر ما فردا در حظیرهٔ القدس با ما خواهد بود. (۱۱)

امام سجّاد علیه السّلام فرمود: انتظار فرج از بزرگ‌ترین فرج‌هاست. (۱۲)

امام صادق علیه السّلام فرمود: «منتظر دوازدهمین امام، مانند کسی است که شمشیر خود را کشیده و پیش روی پیغمبر صلی الله علیه و اله از او دفاع نماید. (۱۳)

و در حدیثی دیگر از امام صادق علیه السّلام روایت شده است: کسی که این امر (امامت و ظهور آن) را بشناسد، به سبب انتظار کشیدن آن، برایش گشایش حاصل می‌شود. (۱۴)

حضرت رضا علیه السّلام از رسول خدا صلی الله علیه و اله فرمود: «افضل اعمال امت من، انتظار فرج است.» (۱۵)

تبری و تولی

رسول خدا صلی الله علیه و اله فرمود: «خوشابه حال کسی که قائم اهل بیت مرا درک کند، در حالی که پیش از قیام پیرو او باشد، دوست او را دوست و از دشمنش دوری کند و امامان هدایت‌گر پیش از او را دوست بدارد. آنانند آشنایان و صاحبان محبت و مودت و برای من گرمی‌ترین (خلق خدا و) امتم و مکرّم‌ترین خلق خدا هستند.» (۱۶)

امام صادق علیه السّلام: خوشا به حال شیعیان ما و چنگ‌زندگان به دوستی ما در غیبت قائم ما، ثابتان بر دوستی ما و دوری‌جویندگان از دشمنان ما؛ آن‌ها ایند از ما و ماییم از آن‌ها، به امامت ما راضی شدند، ما نیز به شیعه بودن آن‌ها راضی هستیم، خوشابه حال آن‌ها! به خدا قسم ایشان هستند در روز قیامت در درجه ما! (۱۷)

سدیر از امام صادق علیه السّلام نقل می‌کند که رسول خدا صلی الله علیه و اله فرمود خوش به حال آن‌کس که قائم اهل بیت مرا درکنماید در حالی که قبل از قیامش به او و به امامان پیش از او اقتدا و تبعیت کند و از دشمنان آن‌ها به خدا بی‌زاری جوید آنان رفیق و گرمی‌ترین امت برای من هستند.» (۱۸)

صبر بر ابتلائات

در دوران غیبت حضرت مهدی-علیه السّلام- فتنه‌های فراوان پدید می‌آید و مشکلات بسیار بر سر راه دینداران و پیروان ولایت و امامت ایجاد می‌شود، تا آنجا که نگاهبانی ایمان و مواظبت بر تقوی همچون کندن خارهای بوتة خار (۱۹)، یا نگه داشتن قطعه سنگی گداخته با دست، دشوار است. امتحانات الهی یکی پس از دیگری برای مؤمنین پیش می‌آید و میزان صبر و استقامت آنان را به بوتة امتحان می‌گذارد. امام صادق-علیه السّلام- می‌فرماید: «امر فرج برای شما نمی‌رسد مگر پس از نابودی، نه به خدا سوگند! نمی‌رسد مگر پس از آنکه خوب و بد از هم جدا شوند، نه به خدا سوگند! نمی‌رسد مگر پس از آنکه در اثر آزمایشات گوناگون، خالص و پاک شوید.» (۲۰)

رسول اکرم صلی الله علیه و اله وسلم: «به زودی گروهی بعد از شما می‌آیند که یک مرد از آن‌ها اجر پنجاه نفر شما را داراست. گفتند: ای رسول خدا علیه السّلام! ما تو در بدر و احد و حنین بودیم و دربارهٔ ما قرآن نازل شده است. فرمود: اگر چیزهایی را که به آن‌ها بار کرده‌اند، به شما تحمیل کنند، شما مانند آنان صبر نمی‌کنید.» (۲۱)

امام حسین علیه السّلام فرمود: «شکیباییان بر اذیت و تکذیب در زمان غیبت او به منزلهٔ شمشیرزان (راه خدا) در پیش روی رسول خدا صلی الله علیه و اله هستند.» (۲۲) روایت حمران از امام صادق علیه السّلام که فرمود: «آیا نمی‌دانی هر کس منتظر امر ما باشد و بر آزار و اذیت‌هایی که می‌بیند صبر کند، او فردا در گروه ما خواهد بود؟» (۲۳)

محمد بن سنان از یونس بن ظبیان نقل می‌کند که می‌گفت: از امام صادق علیه السلام شنیدم فرمود: «همانا اهل حق همیشه در شدت (رحمت) بوده‌اند. آگاه باش! این تا مدت نزدیک و عاقبت طولانی خواهد شد.» (۲۴)

تسلیم در برابر امر خدا

امام علی علیه السلام در نهج البلاغه می‌فرماید: ۳ ملازم زمین شوید (آرام باشید) و به امتحان‌ها شکبیا باشید، دست‌ها و شمشیرهایتان را به حرکت درنیاورید و با خواسته‌های نفستان نجیبید. خداوند (مسئولیت) چیزی را که در (دوش) شما قرار نداده است شتاب نکنید، به یقین هرکس از شما با معرفت خدا و رسول و اهل بیتش علیهم السلام در رختخوابش بمیرد، شهید از دنیا رفته‌است و اجرش با خداست و سزاوار (دریافت) پاداش نیت عمل خیرش خواهد شد و آن نیت بمنزله شمشیر زدن (در راه خود) خواهد بود. به تحقیق، برای هر چیزی مدت و مهلتی است.» (۲۵)

گمنامی و پرهیز از شهرت طلبی

مفضل بن عمر می‌گوید که امام صادق علیه السلام فرمود: مبدا شهرت طلبی کنید (خود را شهره آفاق کنید)، آگاه باشید! به خدا قسم! حتما امامتان سال‌های (دراز) از روزگارتان از شما غایب و دور خواهد شد تا گفته شود مرده یا در زمین رفته و به کدام بیابان بسر می‌برد و البته چشمان مؤمنین بر او می‌گرید و مضطرب می‌شوند، مانند اضطراب کشتی‌ها در امواج، پس نجات پیدا نمی‌کند مگر آن کس که خداوند پیمان‌ش را (به ایمان) گرفته باشد، و در دلش ایمان را نوشته باشد و او را با «روح القدس» تأیید نموده باشد، و البته دوازده پرچم مشتبه برافراشته می‌شود. (۲۶)

پیروی از علما و فقهای دین

امام صادق علیه السلام - فرمود: هر کدام از فقیهان که نگهدارنده دین و نگاهبان جان و مخالف هوای نفس خود و اطاعت‌کننده فرمان مولای خویش باشد، بر مردم است که از او تقلید و تبعیت کنند. (۲۷)

معرفت امام (عج)

رعایت تمامی مواردی که برشمرده‌ایم، زمانی مؤثر خواهد بود که نسبت به خود حضرت مهدی علیه السلام شناخت پیدا کنیم.

به یقین شناخت امام عصر-علیه السلام- که کلید همه معارف وحی است، با یادگیری نام‌ها و القاب و تاریخ ولادت و غیبت او حاصل نمی‌شود. امام زمان-علیه السلام- امام زمانه است، امام همه انسانها در همه ابعاد زندگی است.

آن که خود را صادقانه پیرو امام زمان-علیه السلام- می‌شمارد، به همان اندازه که ویژگی‌های ایشان را می‌شناسد، در همسو کردن زندگی، همسان نمودن خلق و خو، هم‌رنگ ساختن اعمال و رفتار خویش با امام (عج) وظیفه دارد.

اگر امام زمان-علیه السلام- را به زهد و بی‌اعتنایی به دنیا شناختیم (۲۸)، دیگر نمی‌توانیم با ادعای پیروی از او حریصانه به دنبال دنیا باشیم و همت خود را در نیکو پوشیدن و خوب خوردن و لذت بردن خلاصه کنیم.

اگر امام زمان-علیه السلام- را به اهتمام در دعا و عبادت‌ها شناختیم (۲۹)، دیگر نمی‌توانیم نسبت به دعاها بی‌تفاوت بمانیم و در نماز و راز و نیاز با خدا سستی و کم‌توجهی روا داریم.

اگر امام زمان-علیه السلام- را به عادل بودن و عدالت‌گستری شناختیم (۳۰)، دیگر نمی‌توانیم با ادعای اقتدای به او بر بندگان خدا ستم کنیم و نسبت به ظلمی که بر دیگر بندگان خدا می‌شود، بی‌تفاوت بمانیم و ....

«خوشا به حال آن کس که قائم اهل بیت پیامبر-صلی الله علیه و اله و سلم- را درک کند در حالی که در زمان غیبت و دوران قبل از قیام او به او تأسی جوید» (۳۱) و (۳۲)

منابع:

۱- شیخ کلینی و غیر او از حضرت صادق علیه السلام روایت کرده‌اند: این دعا را تعلیم زراره فرمود: که در زمان غیبت و امتحان

شیعه بخوانند.

۲- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج)، محمد امینی گلستانی ج ۱ ص ۲۹۵

۳- ظهورنور، علی سعادت پرور ص ۱۰۲ به نقل از اثبات الهداه، ج ۳، ص ۴۶۴، روایت ۱۱۵

۴- اثبات الهداه، ج ۳، ص ۴۶۶، روایت ۱۲۷

۵- اثبات الهداه، ج ۳، ص ۴۴۲، روایت ۱۴

۶- وظایف ما در عصر غیبت، علی اصغر رضوانی ص ۷ به نقل از کافی ج ۱ ص ۳۳۵

۷- اثبات الهداه، ج ۳، ص ۴۷۴، روایت ۱۵۷

۸- همان، ج ۳، ص ۴۷۵، روایت ۱۶۱

۹- همان، ج ۳، ص ۴۲۷، روایت ۱۶۸

۱۰- کمال الدین: ۱/۳۰۳ ب ۲۶ ج ۱۴

۱۱- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج) ج ۱ ص ۳۱۹ به نقل از منتخب الأثر: ص ۶۳۲ ف ۱۰ ب ۲ ج ۱۱

۱۲- همان به نقل از بحار الأنوار: ۵۲/۱۲۲ ب ۲۲ ج ۴ از احتجاج

۱۳- کمال الدین: ۲/۳۳۵ ب ۳۳ ج ۵

۱۴- آب گواری، پژوهشی درباره معرفت، غیبت، غربت، شکر نعمت، انتظار فرج و دعا در حق امام عصر علیه السلام ص ۲۶۰ به نقل از کافی، کتاب الحجّه، باب أنّه من عرف امامه...، ج ۳

۱۵- کمال الدین: ۲/۶۴۴ ب ۵۵ ج ۳

۱۶- غیبت طوسی: ۲۷۵؛ منتخب الأثر: ص ۵۱۱

۱۷- اعلام الوری: ص ۴۰۷؛ الزام التائب: ص ۶۸؛ كشف الغمّة: ص ۳/۳۱۴؛ منتخب الأثر: ص ۲۱۹

۱۸- بحار، ج ۵۱/۷۲

۱۹- وظایف منتظران ص ۲۱ به نقل از کمال الدین، ج ۲، ص ۳۴۶

۲۰- کمال الدین، ج ۲، ص ۳۴۶؛ بحار الانوار، ج ۵۲، ص ۱۲۴

خورشید مغرب، محمد حکیمی ص ۲۸۱ به نقل از بحار ج ۵۱ ص ۱۳۱-۲۱

۲۲- بحار الأنوار: ۵۲/۱۴۶ ب ۲۲ ج ۶۹

۲۳- بشارة الإسلام: ۱۳۱؛ الزام التائب: ص ۱۸۳؛ يوم الخلاص: ص ۱۹۹

۲۴- غیبت نعمانی: ص ۱۵۲

۲۵- بحار ج ۵۲ ص ۱۴۴

۲۶- سیمای جهان در عصر امام زمان (عج) ص بحار الأنوار: ۵۲/۲۸۱ باب ۲۶ ح ۹ از کمال الدین و غیبت طوسی و غیبت نعمانی

۲۷- کمال الدین، شیخ صدوق، ص ۳۷۱

۲۸- «لباس قائم ما-علیه السلام- چیزی نیست جز پوشاکی خشن و غذای او چیزی نیست طعامی خشک». غیبت نعمانی، منتخب الاثر، ص ۳۰۷

۲۹- کثرت دعاهای وارده از امام زمان-علیه السلام- و نمازهای طولانی مخصوص آن حضرت که در کتب روایی نقل شده- بهترین نشانه این ویژگی است.

۳۰- امام باقرعلیه السلام:

«امام زمان-علیه السلام- در بین آفریدگان خدا به عدالت رفتار می کند، چه نیکوکار باشند و چه بدکار». منتخب الاثر، ص ۳۱۰

۳۱- پیامبر صلی الله علیه و اله و سلم، بحار الانوار، ج ۵۱، ص ۷۲

۳۲- وظایف منتظران، واحد تحقیقات مسجد مقدس جمکران، صص ۲-۵